

๖๐



เป็น ผู้ ประ เส ริ ฐ  
ด้ ว ย ก าร ป ฏิ บั ติ

บุคคลเป็นคนเลว เพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ เป็นผู้  
ประเสริฐเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่แต่เป็นคนเลวเพราะการกระทำ  
เป็นผู้ประเสริฐก็เพราะการกระทำ





เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๓

วันเวลาที่ผ่านไปย่อมไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ เหมือนดั่งสายน้ำที่ไหลผ่านไปแล้วไม่หวนกลับ ชีวิตเราย่างก้าวไปพร้อมกับกาลเวลาที่ล่วงไป เราจะต้องใช้เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ สร้างความดีสร้างบารมีให้เต็มที่ เพื่อทำสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดให้เกิดขึ้นกับตัวเราเองและผู้อื่นด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม เราควรมีความปรารถนาดี และความจริงใจต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน อีกทั้งต้องหมั่นฝึกฝนอบรมตนด้วยการทำใจให้หยุดนิ่ง เพราะเวลาที่ใจหยุดนิ่งเป็นเวลาที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา เพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายชีวิตอันสูงสุด คือการไปสู่อายตนิพพาน

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย สุตตนิบาต ว่า

|                   |                       |
|-------------------|-----------------------|
| “น ชจจา วสโล โหติ | น ชจจา โหติ พุราหุมนโ |
| กมมุนา วสโล โหติ  | กมมุนา โหติ พุราหุมนโ |

บุคคลเป็นคนเลว เพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ เป็น ผู้ประเสริฐเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ แต่เป็นคนเลวเพราะ การกระทำ เป็นผู้ประเสริฐก็เพราะการกระทำ”

\*ในอดีตกาลพระโพธิสัตว์บังเกิดเป็นลูกของมหาเศรษฐี แต่เป็นผู้มีผิวดำ หมูญาติจึงตั้งชื่อว่า **กัณ्हกุมาร** ท่านเป็นเด็ก



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๔

ฉลาด มีสติปัญญาเฉียบแหลม อายุได้เพียง ๑๖ ปี ก็สามารถศึกษาศิลปวิทยาจนแตกฉาน เมื่อบิดามารดาเสียชีวิต ท่านได้ครอบครองทรัพย์สมบัติทั้งหมดซึ่งมีอยู่มากมายแทนที่ท่านจะดีใจกลับรู้สึกสลดล้งเหลวว่า หมู่ญาติของเราอุตส่าห์หาทรัพย์มาด้วยความยากลำบาก แต่ต้องทิ้งไว้ให้ผู้อื่นใช้ ตายไปแล้ว ก็ไม่มีผู้ใดสามารถนำทรัพย์สมบัติติดตัวไปในปรโลกได้แม้เพียงน้อยนิดก็ตาม

ในความเป็นจริงแล้ว ทรัพย์สมบัติล้วนเป็นของกลางของโลก ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลใดจะใช้ให้เกิดประโยชน์แค่ไหน ทรัพย์เป็นเพียงเครื่องสนับสนุนการสร้างบารมี ไม่ใช่สาระแก่นสารของชีวิต เพราะทรัพย์อาจสูญหายหรือพลัดพรากจากเราไปด้วยภัยต่างๆ ทั้งอัคคีภัย โจรภัย ราชภัย อุทกภัย และภัยจากบุคคลอื่นไม่เป็นที่รัก ผู้มีปัญญาจึงนำทรัพย์ออกด้วยการให้ทาน เพื่อเป็นประโยชน์เกื้อกูลทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วย

แม้ร่างกายของเราก็ไม่เป็นสาระ เพราะเป็นรังของโรคมากมาย การประพฤติปฏิบัติธรรมและการฟังธรรมจากสมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นสิ่งที่มีสาระ การประกอบความเพียรพิจารณาความไม่เที่ยงของสังขาร ยกใจขึ้นสู่ไตรลักษณ์เป็นสิ่งที่มีสาระ เพราะฉะนั้นควรให้ทานเพื่อให้ได้สิ่งอันเป็นสาระจากสิ่งที่ไม่เป็นสาระ



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

## ๕๓๕

กัณ्हกุมารจึงตัดสินใจบำเพ็ญมหาทานบารมี ด้วยการบริจาคทรัพย์สมบัติทั้งหมด โดยทำทานต่อเนื่องตลอด ๗ วัน แต่สมบัติที่มีอยู่ก็ยังไม่พ่องไป ท่านเตือนตนเองว่า ในขณะที่เรามีวให้ทานอยู่นี้ อายุสังขารได้เสื่อมถอยลงไปทุกขณะ เราควรสงวนเวลาอันน้อยนิดนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จากนั้นท่านได้ป่าวประกาศว่า “ผู้ใดปรารถนาจะได้สิ่งใด ขอให้มาขนเอาไปตามใจชอบ” แล้วท่านก็ทิ้งสมบัติทั้งหมดออกบวชทันทีโดยไม่อาลัยอาวรณ์ในสมบัติทั้งหมด

กัณ्हกุมารเดินทางเข้าป่าบวชเป็นฤๅษีอยู่ในป่าทึมพานต์ ท่านอธิษฐานจิตบำเพ็ญพรตด้วยการอยู่ป่าเป็นวัตร ไม่สร้างบรรณศาลา แต่อยู่กลางแจ้งเป็นวัตร ถือการไม่นอนเป็นวัตร บริโภคอาหารวันละ ๑ มื้อเท่านั้น ไม่นานท่านก็ได้อภิญญาสมบัติ มีความสุขอยู่ในฌาน ถึงคราวจะฉันอาหารก็ไม่ไปแสวงหาไกล หากต้นไม้มีผล ท่านก็ฉันผลไม้ มีดอกก็ฉันดอก หากเหลือแต่ใบก็ฉันใบ ท่านจึงเป็นผู้มีก้น้อยสันโดษอย่างยิ่ง ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าตามลำพังเป็นเวลายาวนาน

ด้วยเดชแห่งศีลของท่าน ทำให้บัณฑิตกัมพลศิลาอาสน์ของพระอินทร์เกิดอาการร้อนขึ้นมา พระอินทร์ทรงรำพึงว่า “ใครหนอจะมาแทนที่เรา” ทรงทอดพระเนตรเห็นกัณ्हฤๅษี



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๖

กำลังบำเพ็ญตบะอยู่กลางป่า พระองค์รู้ทันทีว่าพระฤๅษีนี้มีตบะแก่กล้า จึงประสงค์จะไปทดสอบว่า ฤๅษีบำเพ็ญตบะเพื่อประสงค์จะเป็นพระอินทร์ หรือปรารณาลสิ่งใด พระองค์ได้เสด็จจากเทวโลกมายังมนุษยโลก ทรงทดสอบพระฤๅษีด้วยการกล่าวโทษว่า “นักพรตรูปนี้มีกายดำ บริโภคโภชนะก็สีดำ แม้ที่อยู่ก็ยังสีดำ ไม่รู้ว่าใจจะดำด้วยหรือไม่ เราไม่ชอบใจคนดำเลย”

กัณหาฤๅษีได้ฟังคำเช่นนั้น ตรวจญาณดูก็รู้ว่าเป็นพระอินทร์จึงตอบว่า “ผู้ประกอบด้วยตบะไม่เชื่อว่าเป็นคนดำ เพราะคนที่ใช้ชีวิตอย่างมีสาระแก่นสาร ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา เชื่อว่าเป็นพราหมณ์ เป็นคนสะอาดบริสุทธิ์ที่แท้จริง บุคคลใดทำกรรมชั่วช้า จึงจะเรียกว่าเป็นคนดำและมีใจมืดบอด เพราะทำบาปอกุศลไว้ ฉะนั้น บุคคลเช่นนั้น ไม่ว่าจะไปเกิดในตระกูลใด จะมีผิวพรรณเช่นใดก็ตาม ล้วนเชื่อว่าเป็นคนดำทั้งนั้น”

ครั้นพระฤๅษีแสดงธรรมเช่นนั้นแล้ว พระอินทร์ทรงมีพระทัยเบิกบาน เกิดความปีติโสมนัส จึงให้พระฤๅษีขอพรตามที่ต้องการ กัณหาฤๅษีคิดว่า เมื่อพระอินทร์มาถึง ก็ทดสอบเราด้วยการดูหมิ่นว่าเป็นคนดำ ครั้นเราไม่โกรธ จึงทรงให้พรเรา พระองค์คงสำคัญว่า เราประพฤติพรหมจรรย์เพื่อปรารณาจะเป็นจอมเทพในสวรรค์เป็นแน่ จึงคิดมาขัดขวางเรา



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๓

พระฤๅษีประสงคฺจะให้พระอินทร์หมดข้อสงสัย จึงทูลขอพร ๔ ประการ คือ ๑ ขออย่าได้โกรธเคืองบุคคลอื่นไปจนตลอดชีวิต ๒ ขออย่าให้โทสะบังเกิดขึ้นในจิตใจแม้แต่น้อย ๓ ขอให้อย่าได้มีความโลภในทรัพย์สมบัติของผู้อื่น และประการสุดท้ายขออย่าให้เกิดความสับสนาคือกำหนดยินดีในเบญจกามคุณ พระอินทร์ฟังคำขอพรดังกล่าว ยิ่งเกิดความสงสัยว่า “ทำไมพระฤๅษีจึงขอพรเช่นนี้ ท่านเห็นโทษในสิ่งเหล่านั้นอย่างไร”

พระฤๅษีจึงอธิบายว่า “คนมักโกรธเป็นผู้ไม่มีความอดทนในใจ ทำให้ไม่สามารถบังคับใจตนเองได้ ความโกรธจะเผาผลาญจิตใจของผู้โกรธ และเป็นเหตุให้ประทุษร้ายคนอื่น ความโกรธทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท มีความคับแค้นใจ เพราะฉะนั้นอาตมาจึงไม่ชอบใจความโกรธ”

พระฤๅษีได้อธิบายพรข้อที่ ๒ ว่า “วาทาของผู้ที่ประกอบด้วยโทสะเป็นวาทาหยาบคาย ไม่เป็นคำที่เป็นสาระหาประโยชน์เกื้อกูลไม่ได้ ทำให้เกิดการลบหลู่ดูหมิ่นซึ่งกันและกันจะส่งผลให้เกิดการรบราฆ่าฟันทำสงครามทำลายล้างกันที่สุดในที่สดดังนั้นอาตมาจึงไม่ชอบโทสะ”

พรประการที่ ๓ พระฤๅษีอธิบายว่า “อาตมาไม่ชอบใจความโลภ เพราะความโลภก่อให้เกิดความเสียหายนานับการ



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๘

เป็นเหตุให้มีการปล้น การลักขโมย การปลอมแปลงเปลี่ยนของของคนอื่น ต้องหาอุบายล่อลวงเพื่อเอาทรัพย์สินของคนอื่นมาเป็นของตน บาปกรรมหลายอย่างล้วนมาจากความโลภเป็นเหตุ” ส่วนพรข้อสุดท้ายนั้นพระฤๅษีอธิบายว่า “อาตมาไม่ชอบใจความกำหนดยินดีความลิเนหาในเพศตรงข้าม เพราะกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลายเมื่อถูกความลิเนหาผูกมัดไว้ ทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นออกจากภพสามไปได้ เป็นเหตุให้ต้องเดือดร้อนเวียนวนอยู่ในวัฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด”

พระอินทร์ได้ฟังคำอธิบายเช่นนั้น ทรงหายสงสัยในการบำเพ็ญตบะของพระฤๅษี ด้วยตระหนักชัดแล้วว่าท่านไม่ได้ปรารถนาตำแหน่งทำวาลักกะหรือความเป็นพระราชามหาเศรษฐีเลย หากท่านมีความปรารถนาที่ยิ่งใหญ่ คือปรารถนาอนาคตระลัมมาลัมโพธิญาณอันประเสริฐ ซึ่งยากที่มนุษย์ธรรมดาจะกล้าคิดกล้าทำ พระองค์จึงทรงประทานพรทั้ง ๔ ประการนั้นและยังบันดาลให้ต้นไม้ในป่ามีผลรสหวานอร่อย จากนั้นพระองค์เสด็จกลับเทวโลก

ดังนั้น ความประเสริฐของชีวิตจึงไม่ได้วัดกันที่รูปร่างหน้าตาเท่านั้น แต่วัดกันที่คุณธรรมภายในดูที่ความสูงส่งของจิตใจว่าจะเป็นผู้ประเสริฐหรือด้อยค่าก็ขึ้นอยู่กับ การประพฤติปฏิบัติตน



เป็นผู้ประเสริฐด้วยการปฏิบัติ

๕๓๕

ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชาติหรือวงศ์ตระกูล ฉะนั้นไม่ว่าเราจะอยู่ใน  
สถานภาพใดก็ตาม ควรทำตัวให้มีคุณค่า ด้วยการสร้างบารมี  
อย่างต่อเนื่อง และให้หมั่นทำใจหยุดนิ่งเพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย  
ให้ได้ ไม่ว่าบุคคลจะมีเชื้อชาติภาษาหรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม หาก  
ทำใจหยุดนิ่งเข้าถึงพระธรรมกายได้เมื่อไร บุคคลนั้นย่อมจะ  
เป็นผู้สะอาดบริสุทธิ์เมื่อนั้น แม้แต่เทวดาก็ยังอนุโมทนาและให้  
ความเคารพยำเกรง ขอให้ทุกๆ ท่านตั้งใจฝึกฝนอบรมจิตใจให้  
หยุดนิ่งตลอดเวลาทั้งทุกคน

